

σύγχρονο

Φάσμα & Group
προπαρασκευή για
Α.Ε.Ι. & Τ.Ε.Ι.

μαθητικό φροντιστήριο

1. 25ης Μαρτίου 111 – ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ – ☎ 50.27.990 – 50.20.990
2. 25ης Μαρτίου 74 – Π. ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ – ☎ 50.50.658 – 50.60.845
3. Γραβιάς 85 – ΚΗΠΟΥΠΟΛΗ – ☎ 50.51.557 – 50.56.296

Μάθημα : Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας (Θεωρητική Κατεύθυνση)

Καθηγητής : Μαρία Νιάρη

Τάξη : Γ' Λυκείου

Ημερομηνία :

Ονοματεπώνυμο :

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Ομάδα Ιαπώνων
- β. Πατριαρχική Επιτροπή
- γ. Φροντιστήριο της Τραπεζούντας

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

- α. Στις 10 Μαρτίου 1921 ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ.
- β. Ο Κυριακούλης Μαυρομιχάλης ήταν αρχηγός του Εθνικού Κομιτάτου.
- γ. Στο τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα οι εκλογείς συνήθιζαν να ψηφίζουν πολιτικούς με επιρροή, μόνο εφόσον είχαν δηλώσει με σαφήνεια την κομματική τους τοποθέτηση.
- δ. Στις 10 Ιουνίου του 1930 υπογράφηκε η Συνθήκη των Σεβρών που αποτελούσε το οικονομικό σύμφωνο μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας.
- ε. Στις 12 Οκτωβρίου 1912 αφαιρέθηκαν από το φρούριο της Σούδας οι σημαίες των Μεγάλων Δυνάμεων και της Τουρκίας.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα των Βαλκανικών πολέμων στην εθνική οικονομία.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

Να παρουσιάσετε το έργο της πρώτης κυβέρνησης της Κρητικής Πολιτείας.

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα, να παρουσιάσετε την αφορμή (Μονάδες 10) και το χρονικό των γεγονότων του Εθνικού Διχασμού (Μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η βασική διάσταση με αντικείμενο τον εξωτερικό προσανατολισμό της χώρας θα ήταν δύσκολο να χαρακτηριστεί σαν επιφανόμενο της βαθύτερης αντιθέσεως δύο ριζικά διάφορων πολιτικοκοινωνικών μερίδων, των ανδρούμενων φιλελευθέρων αστών και του παλαιού «συντηρητικού κατεστημένου». Έστω κι αν η στάση του Βενιζέλου ή του Κωνσταντίνου ήταν, ως έναν τουλάχιστον βαθμό, συναρτημένη με τη συναισθηματική κλίση ή την ιδεολογική συγγένεια προς τη μία ή την άλλη από τις εμπόλεμες παρατάξεις, το βασικό κίνητρο στην επιλογή τους ήταν η καλύτερη εξυπηρέτηση του εθνικού συμφέροντος – όπως διαγραφόταν μέσα από την ειδικότερη αντίληψή τους για τη βαθύτερη σημασία της παγκόσμιας διαμάχης [...]. Η πόλωση των πολιτικών δυνάμεων και του εκλογικού σώματος γύρω από τους δύο φορείς της αντιθέσεως ήταν αναπόφευκτη, αφότου ιδίως ο Κωνσταντίνος, με την επίμονη αντίδραση στην παρεμβατική πολιτική των Φιλελευθέρων, συντελούσε στην πολιτικοποίηση – με τη στενότερη έννοια του όρου – της αντιγνωμίας του με τον υπεύθυνο πρωθυπουργό.

Κ. Σβολόπουλος, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική*, τ. Α', Εστία, Αθήνα 2001⁷, σ. 111-112

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Κείμενο που έστειλε η προσωρινή κυβέρνηση στους κατά τόπους αντιπροσώπους της στις 24 Νοεμβρίου 1916

«Τα τραγικά γεγονότα των Αθηνών, όπου τόσοι εκ των συναγωνιστών μας εύρον μαρτυρικών θάνατον και εδιώχθησαν σκληρώς, εδημιούργησαν μεταξύ του αιμοσταγούς βασιλέως και του έθνους χάσμα του λοιπού αγεφύρωτον. Όπως

επιβάλει την τυραννίδα του δεν εδίστασε να θυσιάσει τα υπέρτατα συμφέροντα του Ελληνισμού εις τους εθνικούς ανταπαιτητάς μας, με την πρόθεσιν να βοηθήσει την γερμανικήν νίκην, εφ' ης και μόνης ηδύνατο να εδραιώσει την ελέω θεού βασιλείαν του. Και όπως εμποδίση τον ταχύτερον εξοπλισμόν εκείνων εκ των πατριωτών, όσοι συνετάχθησαν μετά των πατροπαραδότων φίλων και προστατίδων Δυνάμεων κατά των κοινών εχθρών, δεν εδίστασε να στρέψη τα ελληνικά όπλα κατά των στρατιωτών των οποίων οι πατέρες έχυσαν το αίμα των υπέρ της ελληνικής ανεξαρτησίας. Επωφελούμενος δε της ευκαιρίας εξαπέλυσε τον βασιλικόν του στρατόν εις σφαγήν εκείνων, οίτινες διετήρησαν άκαμπτον μέχρι τέλους το εθνικόν φρόνημα. Από της στιγμής αυτής ο βασιλεύς Κωνσταντίνος είναι έκπτωτος του θρόνου του. Δεν αμφιβάλλομεν ότι ο λαός πανδήμως συνερχόμενος θα επιδοκιμάσῃ την έκπτωσιν ταύτην, ήτις αφορά προσωπικώς τον τύραννον βασιλέα και όχι την δυναστείαν». **Η προσωρινή κυβέρνησις Βενιζέλος, Κουντουριώτης, Δαγκλής**

Γ.Θ. Μαυρογορδάτου, *Μελέτες και κείμενα για την περίοδο 1909-1940*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλας, χ.χ., σ. 88-89

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Απόσπασμα από την εφημερίδα Χρόνος, 5 Δεκεμβρίου 1916

Χθες το απόγευμα εις το ναόν του Αγίου Διονυσίου ετελέσθη δέησις υπέρ του βασιλέως, προσελθόντων πάντων των ενοριτών. Εν μέσω νεκρικής σιγής και κατανύξεως γονυπετείς όλοι μετά του ιερέως εδεήθησαν υπέρ της σωτηρίας του Βασιλέως και της κατασυντριβής των απαισίων προδοτών και εχθρών της πατρίδος, βροντοφωνούντος του εμπνευσμένου ιερέως Παπαφώτη "Ζήτω ο βασιλεύς και αιώνιον ανάθεμα εις τους προδότας". Μετά την δέησιν, ο κ. Δούφας, παρευρισκόμενος εις τον ναόν, ωμίλησε περί της θεόθεν αποστολής του Βασιλέως μας και της αθανάτου Ελληνικής φυλής, συστήσας πίστιν και αφοσίωσιν εις τον Άνακτα και τον στρατόν του, καθώς και ψυχραιμία και αντοχήν εις την κρίσιμον ταύτην περίοδον του εθνικού μας βίου.

Γ. Θ. Μαυρογορδάτου, *Μελέτες και κείμενα για την περίοδο 1909-1940*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλας, χ.χ., σ. 89

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τα παραθέματα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε: α) τις αντιδράσεις των προσφύγων στην υπογραφή της Σύμβασης της Ανταλλαγής (Ιανουάριος 1923) (μονάδες 8), β) τις αντιδράσεις των προσφύγων στην υπογραφή της Συμφωνίας της Άγκυρας (Ιούνιος 1930) (μονάδες 7) και γ) τα παράπονα των προσφύγων σε σχέση με τα ανταλλάξιμα κτήματα (Μονάδες 10).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το Προσφυγικό Ψήφισμα (21/01/1923)

«Οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας, της Ανατολικής Θράκης και του Εύξεινου Πόντου [...] θεωρούν ότι η Ανταλλαγή των ελληνικών πληθυσμών της Τουρκίας που ανέρχονται σε ένα εκατομμύριο διακόσιες χιλιάδες απέναντι σε τριακόσιες χιλιάδες μουσουλμάνους της Ελλάδας [...] πλήττει καίρια την παγκόσμια συνείδηση και την παγκόσμια ηθική· [...] ότι είναι αντίθετη προς τα ιερότερα δικαιώματα του ανθρώπου, της ελευθερίας και της ιδιοκτησίας· ότι το σύστημα της Ανταλλαγής αποτελεί νέα και κεκαλυμμένη μορφή αναγκαστικού εκπατρισμού και αναγκαστικής απαλλοτρίωσης που κανένα κράτος δεν έχει το δικαίωμα να θέσει σε εφαρμογή παρά τη θέληση των πληθυσμών του. Ότι οι ελληνικοί πληθυσμοί της Μικρασίας, αυτόχθονες από πανάρχαιους χρόνους στη γη που κατοικούσαν και πάνω στην οποία τα δικαιώματά τους είναι αναπαλλοτρίωτα και απαράγραπτα δεν μετανάστευσαν με τη θέλησή τους αλλά εκδιώχθηκαν από τις εστίες τους αντιμετωπίζοντας το φάσμα της σφαγής [...]. Οι αλύτρωτοι Έλληνες συναγμένοι εδώ και σε άλλες πόλεις και νησιά της Ελλάδας αποφασίζουν και ψηφίζουν ομόφωνα να αξιώσουν τη δυνατότητα να παλιννοστήσουν στις πατρίδες τους κάτω από ουσιαστικές συνθήκες εγγύησης που θα καταστήσουν αυτήν την παλιννόστηση πραγματοποιήσιμη [...]. Σε αντίθετη περίπτωση καταγγέλλουν την αδικία που τους γίνεται, σαν μία προσβολή δίχως προηγούμενο κατά της ανθρωπότητας και του πολιτισμού».

Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας Γ' Γενικού Λυκείου, Θεωρητική Κατεύθυνση, Αθήνα: ΙΤΥΕ, "Διόφαντος", 2013, σ. 151-152

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Οικονομικό Σύμφωνο και προσφυγικές αποζημιώσεις

Ἡ συζήτηση στὴ Βουλὴ γιὰ τὴν ἐπικύρωση τοῦ οἰκονομικοῦ συμφώνου τῆς 10ης Ἰουνίου γρήγορα θὰ στραφεῖ γύρω ἀπὸ τὴν ἀδικία ποὺ γινόταν σὲ βάρος τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου καὶ τὶς ἀποζημιώσεις ποὺ θὰ ἔπρεπε ἢ ὄχι νὰ τοῦ δοθοῦν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸν ἀποσβεστικὸ συμψηφισμό τῶν λογαριασμῶν μὲ τὴν Τουρκία. Ἡ συζήτηση δὲν κρατήθηκε πάντα σὲ ἐπίπεδα ἀξιοπρέπειας [...]. Ἡ ἀτμόσφαιρα παρέμεινε ἠλεκτρισμένη ὄχι μόνο ἐξαιτίας τῆς παρουσίας ἀλλὰ καὶ τῆς ἀσταμάτητης παρέμβασης τῶν προσφύγων βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι ἔχοντας ἀφήσει καὶ οἱ ἴδιοι μεγάλες περιουσίες στὴ Μ. Ἀσία εἶχαν κάθε συμφέρον νὰ ὑποστηρίξουν τὴν ἄποψη ὅτι τὸ ἐλληνικὸ κράτος ἔπρεπε νὰ ὑποκαταστήσει τὸ τουρκικὸ στὶς ὑποχρεώσεις ποὺ δημιούργησε ἢ σύμβαση ἀνταλλαγῆς ὥς πρὸς τὴν ἀνταλλάξιμη περιουσία. [...]

Οἱ πρόσφυγες βουλευτὲς τῆς Ἑνώσης Φιλελευθέρων, ἀνεξάρτητα ἢ κατὰ ὁμάδες, θὰ ὑψώσουν βέβαια φωνὴ διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς θυσίας ποὺ θὰ ὑποστοῦν οἱ συμπατριῶτες τους. Θὰ δοῦν στὶς συμφωνίες αὐτὲς τὴν ἐπισφράγιση τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς.[...]

Μπορούμε να πούμε ότι γενικά επικράτησαν τρεις τάσεις: 1) Ἡ ἀδιάλλακτη, πού τήν ἐκπροσωποῦσαν οἱ ὀργανωτὲς τοῦ προσφυγικοῦ συλλαλητηρίου. Γι' αὐτοὺς τὸ ἐλληνικὸ δημόσιο ἦταν ὑποχρεωμένο νὰ καταβάλει στοὺς πρόσφυγες ὀλοκληρωτικὴ ἀποζημίωση. 2) Ἡ διαλλακτικὴ τάση, πού ἀναγνώριζε ὅτι τὸ ἐλληνικὸ κράτος δὲν ἦταν ὑποχρεωμένο νὰ ἀποζημιώσει ὀλοκληρωτικὰ τοὺς πρόσφυγες ἀλλὰ ὅτι εἶχε τὴν ἠθικὴ ὑποχρέωση νὰ ἀποπερατώσει τὴν προσφυγικὴ ἀποκατάσταση, πράγμα πού δὲν ἀπείχε πολὺ ἀπὸ τὶς θέσεις καὶ τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Βενιζέλου. 3) Ὁ μέσος ὅρος, πού θέλησε νὰ κατοχυρώσει τὴν ἐπιφύλαξη τῶν δικαιωμάτων πού εἶχαν οἱ πρόσφυγες.

Ιφ. Αναστασιάδου, Ο Βενιζέλος και το Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας 1930, στο:
Μελέτηματα γύρω ἀπὸ τὸν Βενιζέλο καὶ τὴν ἐποχὴ του, ἐποπτεία Θ. Βερέμη καὶ Οδ.
Δημητρακόπουλου, Ἀθήνα: Φιλιππότης, 1 980, σ. 326 -328

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Το 1931 τα ανταλλάξιμα κτήματα παραχωρήθηκαν με συμβόλαια ιδιοκτησίας στους πρόσφυγες, ἀλλὰ καὶ σε ἀκτήμονες τῆς Λέσβου. Οἱ πρόσφυγες Αἰβαλιῶτες πίστευαν ὅτι ἀδικοῦνταν με αὐτὴ τὴ διευθέτηση κι ἔχοντας στο μεταξύ στείλει καὶ Αἰβαλιώτῃ βουλευτῇ στη Βουλὴ, τὸν γιατρό κ. Σίμο, συγκρότησαν ἀμέσως Ἐπιτροπὴ καὶ ξεσηκώθηκαν γιὰ νὰ σταματήσῃ ἡ διαδικασία τῆς παραχώρησης τῶν ανταλλάξιμων στοὺς ντόπιους ἀκτήμονες. [...]

Ἡ κυβέρνηση Βενιζέλου τελικὰ παραχώρησε, τὸ χειμῶνα τοῦ 1930, παρὰ τὶς ἐντονες ἀντιδράσεις τῶν ἀγροτῶν Αἰβαλιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων προσφύγων, κλήρο στοὺς ντόπιους ἀκτήμονες. Ἡ παραχώρηση αὐτὴ ἐπέδρασε κατευναστικὰ πάνω στοὺς ντόπιους καὶ ἐμμεσα ωφέλησε καὶ τοὺς πρόσφυγες, ἀφοῦ μειώθηκε κάπως ἡ ἐνταση πού δημιουργοῦσαν οἱ συγκρουόμενες διεκδικήσεις τῶν ανταλλάξιμων κτημάτων στα μεικτὰ χωριά.

«Κλήρο δὲν πήραμε μόνο εμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκτήμονες. Γι' αὐτὸ ὅταν λέγανε ὅτι: Ἑρθαμε πρόσφυγες γιὰ νὰ τοὺς φάμε τὸ ψωμί', εμεῖς τοὺς λέγαμε ὅτι: Ἑμεῖς εἴμαστε ἐκεῖνοι πού ξεσπιτωθήκαμε καὶ γίναμε ἀφορμὴ νὰ φύγουν οἱ Τούρκοι ἀπὸ ἔδω γιὰ νὰ πάρουν καὶ αὐτοὶ κτήμα, πού σ' ἐμᾶς, στο Αἶβαλί, εἶχε καὶ ὁ φτωχότερος'».

Ἄννα Παναγιωταρέα, *Ὅταν οἱ ἀστοὶ ἐγίναν πρόσφυγες*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1994, σ.
158-159